

Så lyder Herrens ord, eller?

Den svenska evangelieboken från 2003 används i allt fler kyrkor i Sverige, med tema och textläsningar för kyrkoårets alla firningsdagar. Som kanske noterades i söndags var GT-läsningen hämtad från apokryferna; det sker så fem söndagar per år. Det är texter från Tobits bok, Manasses bön, Salomos Vishet och Jesu Syraks vishet.

Anledningen till detta är bland annat att apokryferna finns med i den senaste svenska bibelöversättningen, Bibel 2000. Antalet böcker i Bibeln har därmed ökat mellan 1917 års översättning och Bibel 2000: från 66 till 77 böcker.

Apokryferna är böcker som tillkom i tidsperioden mellan GT och NT. De liknar till stil och innehåll ofta GT och har genom historien haft stor betydelse i folklig fromhet. Men har vi anledning att läsa dem som Herrens Ord? På den frågan ger kyrkor olika svar. Den ortodoxa och den romersk-katolska kyrkan svarar ja; den senare väljer också att efter kyrkomötet i Trient på 1500-talet benämna dem deuterokanoniska ("den andra kanon") istället för apokryfer.

De reformatoriska kyrkorna svarar nej. Även om de med Luthers välkända ord kan säga att apokryferna i mångt och mycket är "god och nyttig läsning", så är de inte Herrens Ord och har ingen förpliktigande auktoritet. Eller som det sägs i den anglikanska kyrkans 39 artiklar: "not apply them to establish any doctrine".

Varför denna avvisande hållning? Det finns flera goda skäl.

För det första ingick apokryferna inte i Jesu Bibel och vi som kristna tar emot GT på hans auktoritet. GT:s kanon var avslutad vid Jesu tid. Den bestod av de 39 böckerna vi fortfarande idag har i GT.

Det finns en intressant indirekt bekräftelse från Jesus på kanons omfång. I Luk 11:51 talar Jesus om det blod som utgjutits "alltifrån Abels blod ända till Sakarjas blod, som spilldes mellan altaret och tempelhuset". Den Sakarja Jesus syftar på omnämns i slutet av 2 Krönikeboken - som stod sist i den hebreiska bibeln! Jesus refererar alltså till det första och det sista mordet i GT och verkar alltså se de 39 kanoniska böckerna som en egen enhet.

För det andra har judarna aldrig accepterat apokryferna som helig skrift. Fortfarande idag om man köper en hebreisk bibel i Israel innehåller den GT:s 39 kanoniska böcker och inga apokryfer. De har, för att använda den judiske historieskrivaren Josefus ord, "not been thought worthy of equal credit" jämfört med de kanoniska böckerna.

För det tredje citeras apokryferna inte direkt i NT, än mindre introduceras som "Skriften" eller med orden "det står skrivet", vilket regelmässigt sker med GT. Författarna kände väl till apokryferna och anspelar många gånger på texter därifrån (i t ex Hebr 11) men likställer dem inte med GT.

För det fjärde har apokryferna hela tiden varit omstridda i den kristna kyrkan, både till omfånget (Vulgata har med 10 böcker, Bibel 2000 11 böcker, King James 13 böcker...) och till status.

Utifrån denna bakgrund är det beklagligt att apokryferna i den svenska evangelieboken fått status av Herrens ord. För kyrkor som följer evangelieboken finns det anledning att de fem söndagar som har läsningar från apokryferna byta ut dem mot den psaltarpsalm som också finns föreslagen för dagen.

Om Gud har talat och gett oss sitt Ord är det en viktig fråga att kunna dra gränsen mellan vad Gud backar upp helt och fullt och vad som saknar denna hans unika legitimering.